

Nr 63.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 2 februari 1945.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—4:o hemställt.

GUSTAF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 februari 1945.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, BERGQUIST, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD, OHLIN, DANIELSON, ANDRÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp anholder att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av mark från kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts böra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o.

Törnevik nr 2 i Östergötlands län.

Kronoegendomen, förra mönsterskrivarbostället $\frac{3}{4}$ mantal Törnevik nr 2 i Tjärstads socken, Östergötlands län, är för tiden intill den 14 mars 1945 utarrenderad till Herman Hultgren mot en arrendeavgift, som för innevarande arrendeår utgår med 1 300 kronor.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av egendomens inägor med lämplig skogstilldelning samt bland andra länets egnahemsnämnd beretts tillfälle att yttra sig rörande egendomens framtida disposition, förordnade domänstyrelsen den 6 april 1940 om uppskattningsförrättning å egendomen. Dylig förrättning, vid vilken jämväl verkställdes undersökning huruvida tillskottsjord erfordrades till angränsande ofullständiga jordbruk, hölls den 22 september 1942. Av förrättningsprotokollet och övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av dåvarande distriktslantmätaren Sigfrid Wolke år 1921 utarbetad karta över egendomen ävensom en av distriktslantmätaren Orvar Nordström under åren 1940—1942 upprättad avstyckningskarta, inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen är belägen cirka 30 kilometer från Linköping och 10 kilometer från Rimforsa järnvägsstation. Ägora äro förlagda i tre skiften och omfatta enligt den till Wolkes karta hörande beskrivningen, med frånräknande av sedermera försålda markområden, en areal av 253,0340 hektar, därav 30,0710 hektar åker, 1,2030 hektar äng, 221,3590 hektar avrösningsjord och 0,4010 hektar impediment. Inägornas areal är numera betydligt utökad.

Den till egendomen hörande åkerjorden, vilken består av lera på lerbotten samt av lerjord på ler- och dybotten, är icke täckdikad. Den hålles i god hävd.

Ängen utgöres av gärdesbackar. Åkerrenarna betas.

Skogen är av god kvalitet. Vid uppskattning år 1936 uppskattades virkesförrådet till 25 750 kubikmeter eller 143 kubikmeter per hektar. Medelboniteten utgjorde 3,39. Virkesmassan torde numera hava ökats.

Användbart dricksvatten saknas å egendomen.

Egendomen är elektrifierad med anläggning som delvis tillhör arrendatorn.

Egendomen äger andel i Kinda häradsallmänning. Å egendomen belöpande andel av utdelningen från allmänningen utgjorde 1943 10 kronor.

Byggnaderna å huvudgården med undantag av boningshuset äro i medelgott stånd. Boningshuset, som är gammalt och saknar anläggning för vatten och avlopp, behöver repareras och moderniseras. Åbyggnaderna äro brandförsäkrade för tillhopa 74 600 kronor.

Till egendomen höra två mindre lägenheter, nämligen skogsjordbruket Pershult och bostadslägenheten Källmo, med en sammanlagd areal av omkring 7 hektar. Dessa lägenheter äro undantagna från arrendet av huvudgården och disponeras genom domänverkets skogsförvaltning.

Egendomens taxeringsvärde utgör 79 200 kronor, därav 26 200 kronor jordbruksvärde och 53 000 kronor värdet av skogsmark med växande skog.

Uppskattningsnämnden har i enlighet med av domänstyrelsen meddelade direktiv för egendomens framtida disposition ombesörjt att från egendomen avstyckats tre lotter, nämligen huvudgårdslotten, i jordregistret införd under beteckningen Törnevik 2⁸, förenämnda bostadslägenheten Källmo, jordregisterbetecknad Törnevik 2⁷, samt ett å Wolkes karta över egendomen med ägofigur nr 43 utmärkt mosskifte om 0,3330 hektar, avsett att sammanläggas med de tidigare från egendomen försålda fastigheterna Törnevik 2³ och 2⁶.

Törnevik 2⁸ omfattar till kronoegendomen hörande inägor, 21,9310 hektar åker och 18,0630 hektar äng, jämte 26,4860 hektar skogsmark eller sålunda tillhopa 66,4800 hektar. Till fastigheten hör andel i Kinda häradsallmänning ävensom andel i Törneviks bys samfällda områden och odelade fiske. Fastigheten har ägorna förlagda i två skiften, vilka å Nordströms avstyckningskarta betecknats litt. Ba 1, hemskiftet, och Ba 2, dammskiftet. Inom fastighetens gränser är belägen viss fastigheten ej tillhörande mark, nämligen för samfällt bruk avsatta vägar, grus- och lertag ävensom de tidigare från kronoegendomen försålda lägenheterna Törnevik 2² (Liden) och Törnevik 2¹ (Handelsboden). Fastigheten har av uppskattningsnämnden saluvärderats till 57 900 kronor, därav å skogsmark med växande skog enligt domänstyrelsens beräkning belöper 30 250 kronor. Arrendevärdet har av nämnden, under förutsättning att boningshuset ombonas och moderniseras, uppskattats till 1 500 kronor. Nämnden har tillstyrkt, att fastigheten försäljes med hembuds rätt för arrendatorn av egendomen Herman Hultgren, vilken brukat egendomen sedan år 1933.

Vid avstyckningsförrättningen har stamfastigheten — d. v. s. ett skogsmarksområde om cirka 190 hektar, som avses skola behållas i kronans ägo — förbehållits servitutsrätt till erforderliga vägar för virkestransporter, en upplagsplats om högst 0,50 hektar av ägofigur nr 63 söder om ägofigur nr 62 å avstyckningskartan ävensom rätt till grustäkt om högst 0,25 hektar inom ägofigur nr 60 å kartan.

Törnevik 2⁷ eller bostadslägenheten Källmo innehåller i areal 0,5085 hektar tomt och äng. Lägenheten är bebyggd med kronan tillhöriga boningshus och uthusbyggnader, vilka nyligen reparerats av kronan för en kostnad av 1 600 kronor. En mindre stugbyggnad, bryggshus och vedbod tillhöra den nuvarande lägenhetsinnehavaren Timar Samuelsson, som jämte sin hustru bebott lägenheten sedan år 1923. Uppskattningsnämnden har tillstyrkt försäljning av lägenheten till Samuelsson mot ett uppskattat saluvärde av 2 000 kronor.

Beträffande det för sammanläggning med Törnevik 2³ och 2⁶ avstyckade mosskiftet om 0,3330 hektar åker har uppskattningsnämnden tillstyrkt försäljning mot ett uppskattat saluvärde av 400 kronor till ägaren av Törnevik 2³ och 2⁶ Karl Viktor Larsson, vilken godkänt försäljningsförslaget. Den genom sammanläggningen nybildade fastigheten, som huvudsakligen är avsedd för bostadsändamål, skulle härigenom komma att i areal utgöra 4,4030 hektar, därav 2,3000 hektar åker.

Arrendatorn Herman Hultgren har anhållit att få inköpa huvudgårdslotten, Törnevik 2⁸, mot det föreslagna saluvärdet, 57 900 kronor. Han hade ursprungligen meddelat, att han icke vore spekulant, enär han ansåge saluvärdet alltför högt med hänsyn såväl till värdet å växande skog som till de kostnader, vilka erfordrades för reparation av manbyggnaden. Sedan en ansökan om uppdelning av kronoegendomens inägor mellan ett flertal angränsande hemmansdelar återkallats av sökandena, hade han emellertid förklarat sig godkänna det av uppskattningsnämnden förordade saluvärdet. Innehava-

ren av lägenheten Källmo Timar Samuelsson har meddelat, att han vore villig inköpa Törnevik 2⁷ mot föreslaget saluvärde, 2 000 kronor.

Revirförvaltaren och överjägmästaren hava lämnat de av uppskattningsnämnden framlagda försäljningsförslagen utan erinran.

Domänstyrelsen har med skrivelse den 15 januari 1944 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört i huvudsak följande.

Kronoegendomen äger sitt egentliga värde för kronan på grund av den till egendomen hörande värdefulla skogstillgången. Jordbruket å egendomen, som är av den storleksklass att innehavaren därav äger sin fulla bärgning, saknar betydelse för skogens skötsel. Någon särskild anledning för kronan att i sin ägo behålla huvudgårdsslotten synes därför icke förefinnas. Som arrendatorn av egendomen numera förklarar sig villig att mot det åsatta saluvärdet, mot vilket styrelsen icke har något att erinra, inköpa jordbruksdelen med lämplig skogstilldelning, tillstyrker styrelsen genomförandet av uppskattningsnämndens försäljningsförslag, vilket styrelsen även i övrigt kan biträda. Uppskattningsnämnden har förutsatt, att kostnaderna för salulotternas avstyckning, vilka förskotterats genom domänstyrelsen, skola stanna å kronan. För genomförandet av försäljningen av huvudgårdsslotten torde riksdagens medverkan vara erforderlig. Därest försäljningsförslaget genomföres, synas efter försäljningarnas avslutande i kronans ägo kvarvarande delar av egendomen — i areal innehållande cirka 190 hektar, huvudsakligen skogsmark — böra av domänverkets skogsförvaltning för framtiden handhavas såsom kronopark.

Departements-
chefen.

Mot det av domänstyrelsen framlagda försäljningsförslaget har jag icke något att erinra. Det område av kronoegendomen om cirka 190 hektar, bestående huvudsakligen av skogsmark, som avses skola bibehållas i kronans ägo, torde såsom styrelsen föreslagit böra förvaltas såsom kronopark. Då försäljningen av de tre salulotterna av egendomen lämpligen synes böra prövas i ett sammanhang, får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Törnevik nr 2 i Tjärstads socken, Östergötlands län, nedannämnda tre avstyc-kade lotter må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., nämligen

Törnevik 2⁸ (huvudgårdsslotten) om 66,4800 hektar för en köpeskillning av 57 900 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för egendomens arrendator Herman Hultgren,

Törnevik 2⁷ eller lägenheten Källmo om 0,5085 hektar för en köpeskillning av 2 000 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för lägenhetens innehavare Timar Samuelsson, samt

ett för sammanläggning med fastigheterna Törnevik 2³ och 2⁶ avstyckat mosskifte om 0,3330 hektar för en köpeskillning av 400 kronor med hembuds rätt enligt 11 § förordningen för ägaren av sistnämnda två fastigheter Karl Viktor Larsson;

- allt under villkor i övrigt
- att lotterna försäljas i befintligt skick med tillträde den 14 mars 1945,
- att försäljningarna icke omfatta andra å lotterna befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,
- att kostnaderna för avstyckning av lotterna skola bestri-
das av kronan,
- att kronan och köparna av Törnevik 2⁷ och 2⁸ icke äga framställa ersättningsanspråk emot varandra på grund av de för lägenheten Källmo och huvudgården nu gällande arrendekontrakten med undantag för till äventyrs oguldna arrendeavgälder eller skatter, samt
- att köparen av fastigheten Törnevik 2⁸ skall respektera vid avstyckningsförrättningen förbehållna servitutsrätter för stamfastigheten.

2:o.

Kärrgården nr 1 i Blekinge län.

Förra länsmansbostället, kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Kärrgården nr 1 (1¹) i Listerby socken, Blekinge län, är intill den 14 mars 1945 utarrenderat mot en årlig avgäld av 1 700 kronor.

Kronoegendomen tillhör de landsfiskalsboställen som jämlikt kungörelse nr 735/41 indragits till statsverket och numera förvaltas av domänstyrelsen. I samband med att domänstyrelsen övertog bostället den 14 mars 1942 utarrenderades det mot nämnda avgäld av 1 700 kronor till förre boställshavaren, dåvarande landsfiskalen Härved Thomsson i avvaktan på att äganderätten till vissa byggnader å egendomen skulle regleras. Enligt arrendevalet var Thomsson skyldig att mot en avgäld av högst 1 500 kronor för år i sin tur fortfarande utarrendera huvuddelen av egendomen till arrendatorn Georg Nilsson, som sedan den 14 mars 1932 brukat densamma.

En av Thomsson gjord ansökning om anstånd med boställets avträdande fann Kungl. Maj:t genom beslut den 27 februari 1942 ej skäl bifalla. Kungl. Maj:t förordnade i samband härmed att av Thomsson och Nilsson gjorda ansökningar att var för sig få inköpa bostället skulle överlämnas till domänstyrelsen för att tagas i övervägande vid blivande uppskattning å bostället.

Sedan domänintendenten och egnahemsnämnden föreslagit, att egendomen skulle försäljas, hölls på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning den 28 augusti 1942 samt den 5 juli och den 19 augusti 1943. Av det vid förrättningen förda protokollet samt övriga ärendet tillhörande handlingar jämte en av extra lantmätaren Bo Skårman år 1942 över egendomen upprättad karta inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen omkring 7 kilometer öster om Ronneby invid kustlandsvägen Ronneby—Karlskrona, innehåller i ett sammanhängande

skifte en areal av 52,0150 hektar, därav 32,7580 hektar tomt och åker, 10,8800 hektar skogsmark samt 8,3770 hektar annan avrösningsjord.

Åkerjorden är av mycket växlande beskaffenhet. Grus och kampermylla på grusbotten förekommer blandat med mossartade svackor i egendomens norra och södra del. Lermylla på lerbotten finnes på ömse sidor av en genom egendomen gående kanal. Grus- och sandjorden är mycket känslig för torka. Lerjorden är dränerad men med alltför trånga rör.

Trädgården är relativt stor, 0,3870 hektar, men fruktträden hava svårt skadats av den stränga kylan under vintern 1942.

Skogsmarken består av blandad löv- och barrskog. I en del hagar och backar växa större ekar.

Egendomen har ej del i samfällighet. Den besväras ej av odlingslån. Över densamma äro framdragna två elektriska högspänningsledningar.

Taxeringsvärdet å egendomen utgör 36 200 kronor, därav 34 500 kronor utgöra jordbruksvärde, 1 500 kronor skogsvärde och 200 kronor tomtvärde.

Thomsson har sedan år 1906 disponerat egendomen såsom boställe. Han har själv brukat egendomen till år 1917 och har därefter haft den utarrenderad med undantag av mangårdsbyggnaden och vissa uthus samt trädgården och en mindre åkerareal. Egendomen har under hela tiden varit synnerligen väl hävdad.

Domänintendenten har, som förut nämnts, tillstyrkt försäljning av egendomen. Han har härom yttrat.

Att ånyo utarrendera egendomen synes ej vara till någon fördel för kronan. Visserligen äro åbyggnaderna väl underhållna och av god eller medelgod beskaffenhet. De äro emellertid samtliga av trä och till större delen försedda med halmtak. Skulle kronan inlösa en del hus från Thomsson samt förbättra arrendatorsbostaden — som i framtiden bör användas som arbetarbostad, då mangårdsbyggnaden bör bebos av arrendatorn — och förse uthusen med eternittak, torde en utarrendering draga med sig ej obetydliga kostnader. Skogen är av ringa betydelse och för dess skull synes egendomen ej behöva behållas i kronans ägo. Att upplåta egendomen helt eller delvis till egnahemslägenheter bör ej ifrågakomma, då egendomen har tillräckliga byggnader av sådan beskaffenhet, att de under lång tid äro användbara. Den enda del av egendomen, som lämpligen skulle kunna avstyckas, är en av torparen John Nilsson innehavd mindre lägenhet om 0,2800 hektar, motsvarande i huvudsak ägofigur nr 38 å Skårmans karta, å vilken lägenhet Nilsson äger boningshus och uthus. Till följd härav bör egendomen i dess helhet, med undantag av nyssnämnda lägenhet, hembjudas Thomsson.

Egnahemsnämnden, som jämväl tillstyrkt försäljningen, har anfört.

Egendomen synes med hänsyn till storlek, jordmån, arrondering och bebyggelse vara en för ortens förhållanden lämplig brukningsenhet. Efterfrågan på jord är visserligen ganska stor i Blekinge, men en uppdelning av egendomen eller avstyckning av nämnvärd areal är dock ej lämplig med hänsyn till att en stor del av egendomens jord är mycket torr och dålig. Nämnden anser det därför lämpligast, att egendomen säljes eller utarrenderas som en enhet.

Uppskattningsnämnden, som övervägt att uppdelna egendomen i en bostadslägenhet och en jordbrukslägenhet men funnit en sådan uppdelning olämp-

lig ur flera synpunkter, har föreslagit, att av egendomen endast den av John Nilsson innehavda bostadslägenheten skulle avstyckas. Nämda lägenhet borde hembjudas Nilsson. Resten av egendomen — med därå befintliga byggnader och anläggningar, som kronan numera inlöst av Thomsson — borde saluvärderas såsom en särskild brukningsdel. Med frånräknande av bostadslägenhetens areal — 0,2800 hektar, därav 0,2590 hektar utgjorde tomt och åker samt 0,0210 hektar stenmur — skulle sålunda huvudgårdens areal bliva 51,7350 hektar, därav 32,4990 hektar tomt och åker, 10,8800 hektar skogsmark och 8,3560 hektar impediment. Nämnden har åsatt huvudgårdsslotten ett saluvärde av 45 900 kronor, därav 6 100 kronor belöpa å skogsmark och växande skog, samt bostadslägenheten ett saluvärde av 500 kronor. Härvid har nämnden förutsatt, att egendomen befunne sig i fullgott stånd och att påsynade brister avhjälpes.

Under framhållande av att arrendekontraktet slutits med Thomsson, att denne under lång tid själv brukat egendomen, samt att han svarat för att hävden städse varit utmärkt, har uppskattningsnämnden förklarat sig anse, att hembuds rätt ej kunde komma i fråga för Georg Nilsson, samt föreslagit, att hembuds rätt till huvudgårdsslotten måtte tillerkännas Thomsson.

Överjägmästaren har tillstyrkt uppskattningsnämndens förslag.

Med skrivelse den 7 januari 1944 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört i huvudsak följande.

Styrelsen har ej något att erinra mot uppskattningsnämndens förslag om egendomens försäljning. Med hänsyn till att Thomsson innehaft egendomen under en avsevärd tid och städse väl hävdat densamma, bör han erhålla hembuds rätt till huvudgården. Köpeskillingen för densamma bör med hänsyn till en av domänstyrelsen företagen höjning med 300 kronor av skogsmarkens värde fastställas till 46 200 kronor, vilket belopp Thomsson godtagit. Bostadslägenheten om 0,2800 hektar bör för en köpeskillning av 500 kronor hembjudas John Nilsson, som förklarat sig villig köpa lägenheten för nämnda belopp.

Domänstyrelsen har sedermera under hand meddelat, att förutnämnde Georg Nilsson uppsagt det med Thomsson träffade arrendeavtalet per den 14 mars 1944 och bosatt sig i Ronneby, att Nilsson hållit auktion å sina inventarier, att han enligt uppgift haft för avsikt att ägna sig åt annan verksamhet samt att han emellertid fortfarande önskade inköpa egendomen för 46 200 kronor.

I likhet med domänstyrelsen anser jag mig böra förorda, att ifrågavarande egendom, med undantag av den i det föregående omförmälda bostadslägenheten om 0,2800 hektar, hembjudes arrendatorn Thomsson, som disponerat egendomen alltsedan år 1906. Med biträdande av domänstyrelsens försäljningsförslag får jag alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

*Departements-
chefen.*

att kronoegendomen $\frac{2}{3}$ mantal Kärragården nr 1 (1¹) i Listerby socken, Blekinge län, må, sedan från egendomen

avstyckats en bostadslott om 0,2800 hektar, motsvarande ägofigur nr 38 och angränsande del av ägofigur nr 39 å en av extra lantmätaren Bo Skårman år 1942 över egendomen upprättad karta, försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., förenämnda bostadslott för en köpeskilling av 500 kronor med hembuds rätt enligt 10 § förordningen för John Nilsson samt huvudgårdslotten eller återstående del av egendomen för en köpeskilling av 46 200 kronor med hembuds rätt enligt 9 § förordningen för Härved Thomsson;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas

beträffande en var av lotterna

att lotten försäljes med tillträde den 14 mars 1945 i då befintligt skick, samt

att innehavare av elektrisk ledning, som med vederbörligt tillstånd framdragits över lotten, förbehålles rätt att bibehålla och nyttja ledningen utan rätt för köpare till annan ersättning än gottgörelse av ledningens innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen även som för skada, som förorsakas å kreatur,

beträffande huvudgårdslotten

att försäljningen icke omfattar andra å lotten befintliga byggnader och anläggningar än sådana, som tillhöra kronan, samt

att kronan och Thomsson icke äga framställa ersättningsanspråk emot varandra på grund av det för egendomen gällande arrendekontraktet med undantag för till äventyrs oguldna arrendeavgälder eller skatter.

3:o.

Dillingen nr 1 i Skaraborgs län.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 23 maj 1941 överfördes kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Dillingen nr 1 i Flo socken, Skaraborgs län, från domänfonden till jordfonden med tillträde den 14 mars 1944 för ett ersättningsbelopp till domänfonden av 45 200 kronor.

Å egendomen har utlagts ett arrendeegnahm med en areal av omkring 20 hektar, som utarrenderats med tillträde den 14 mars 1944.

Återstoden av egendomen, benämnd huvudgårdslotten av kronoegendomen och omfattande omkring 46 hektar åker och 3 hektar annan mark (huvudsakligen mossjord) med därå befintliga byggnader, har av egnahemsstyrelsen avsetts till försäljning i en ägolott.

I skrivelse den 4 mars 1944 har *egnahemsstyrelsen* hemställt om godkännande av försäljningen och därvid anfört följande.

En del av åkerjorden å detta område är så lågt belägen, att den tidvis översvämmas, varför höstsäd ej utan stor risk kan odlas där. Under sådana förhållanden kan enligt styrelsens mening ytterligare ett nytt fullgott familjebjordbruk ej bildas å området. Då styrelsen alltså funnit detta kvarvarande område icke kunna användas för avsett ändamål, har styrelsen jämlikt 2 § mom. b) i styrelsens instruktion härom velat göra anmälan. Tillika har styrelsen vidtagit åtgärder i och för områdets försäljning.

Anbud å ägolotten infordrades till senast den 5 januari 1944. Två anbud inkommo, varav det ena på 25 000 kronor och det andra på 35 000 kronor. Anbudet förkastades, enär de ansågos innefatta för lågt pris.

Båda anbudsgivarna bereddes därefter genom särskilda skrivelser tillfälle att inkomma med förnyat anbud till senast den 13 januari 1944. Första anbudsgivaren höjde sitt tidigare ingivna anbud å 25 000 kronor till 27 000 kronor.

Därefter har styrelsen fört underhandling med anbudsgivarna ävensom med lantbrukaren Karl Larsson, som senare anmält sig som spekulant.

Dessa underhandlingar hava givit till resultat, att preliminärt köpekontrakt den 29 februari 1944 undertecknats av bemälda Larsson. Köpeskillingen har därvid bestämts till 40 000 kronor och köparen har jämväl iklätt sig betalningsskyldigheten för två lån från statens avdiktningsslånefond, det ena med en årlig annuitet av 95 kronor 19 öre till och med år 1956 och 86 kronor 57 öre för år 1957, det andra med en årlig annuitet av 26 kronor 28 öre till och med år 1957 och 23 kronor 90 öre för år 1958. Vidare har köparen förbundit sig att låta registrera manbyggnaden såsom byggnadsminnesmärke enligt bestämmelserna i lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader den 12 juni 1942.

Köpekontraktet innehåller i övrigt följande bestämmelser.

Lotten försäljes i befintligt skick. Endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i köpet.

Gulden köpeskillning förräntas efter 4 procent årlig ränta från tillträdesdagen den 14 mars 1944.

Med köpet följer utan särskild ersättning 10 000 kilogram hö och 20 000 kilogram halm samt erforderligt antal andelar i den elektriska distributionsföreningen.

Skatter och onera, som belöpa å egendomen efter tillträdesdagen, gäldas av köparen.

När lantmäteriförrättningen rörande Dillingen (avseende avstyckning av mark för arrendeegnahem), vilken förrättning helt bekostas av egnahemsstyrelsen, avslutats och avstyckningen fastställts samt köpeskillingen guldits, utfärdas köpebrev, å vilket köparen på egen bekostnad må söka lagfart.

Av vad i ärendet blivit upplyst synes framgå, att huvudgårdslotten av ifrågavarande kronoegendom ej lämpligen kan användas till arrendeegnahem samt att en försäljning av ägolotten på sätt i det preliminära köpekontraktet föreslagits innebär den ur statens synpunkt fördelaktigaste lösning, som för närvarande kan påräknas i fråga om lottens användning. Då riksdagens med-

*Departements-
chefen.*

givande till försäljningen torde böra inhämtas, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att huvudgårdslotten, omfattande en areal av omkring 49 hektar, av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Dillingen nr 1 i Flo socken, Skaraborgs län, må försäljas för en köpeskilling av 40 000 kronor samt på i huvudsak de villkor i övrigt, som innehållas i förenämnda köpekontrakt.

4:o.

Kronoparken Spikarö i Västernorrlands län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av tomter å kronoparken Spikarö i Alnö socken, Västernorrlands län, hölls på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning den 13—20 oktober 1942.

Av ärendet tillhörande handlingar, däribland det vid förrättningen förda protokollet samt ett av länsarkitekten Åke Seberg i april 1941 uppgjort förslag till avstyckningsplan ävensom en av distriktslantmätaren Knut Norbäck år 1942 upprättad avstyckningskarta, inhämtas i huvudsak följande.

Kronoparken Spikarö är belägen i Sundsvalls skärgård. Kronoparken omfattar dels den på Alnös sydostkust belägna halvön Spikaren, dels sex därutänför belägna holmar, däribland Skorven, Långfläsian och Gråfläsian. Under sommarsäsongen har Spikarö flera dagliga bussförbindelser med Sundsvall. Allmän väg finnes framdragen till den vid sundet mellan Spikaren och Skorven belägna Spikarö hamn. Förbindelsen över Alnösundet upprätthålles genom ångfärja. Avståndet till Sundsvall via Alnö färja är omkring 23 kilometer.

Bebyggelsen vid Spikarö har sitt ursprung i ett fiskeläge, kring vilket sedermera uppförts byggnader för sommargäster. De fiskare, som här hava sina fiskestugor, äro bosatta å andra delar av Alnön och nyttja fiskestugorna vid Spikarö i regel endast under sommarhalvåret. Sommargästerna äro i huvudsak sundsvallsbor. Såväl fiskare som sommargäster disponera av dem nyttjade markområden enligt med kronan träffade avtal, vilka gälla för tiden till den 14 mars 1945 med en ömsesidig uppsägningstid av tre månader. Utarrenderade områden äro bebyggda med nyttjanderättshavarna tillhöriga sommar- eller fiskarstugor m. m. Kronan äger icke några byggnader därstädes.

Marken å Spikaren och Skorven, där flertalet utarrenderade områden äro belägna, utgöres i huvudsak av stenbunden skogsmark och till en mindre del av hållmark. Å ett flertal av tomterna finnes någon skog, i huvudsak äldre barrskog av mindre god beskaffenhet. Tomterna hava icke åsatts särskilda taxeringsvärden.

Över vissa av tomterna finnes en telegrafverket tillhörig telefonledning framdragen.

Framställningar om inköp av tomter hava gjorts vid upprepade tillfällen alltsedan år 1929. Sedan marinförvaltningen år 1935 förklarar sig icke hava något att invända mot en försäljning av kronoparken och avstyckningsförrättning påbörjats, befanns det vara nödvändigt att upprätta en avstyckningsplan i syfte att åstadkomma en reglering av bebyggelseområdet. Sådan plan, avseende Spikaröhalvön jämte holmarna Skorven, Långfläsian och Gråfläsian, upprättades därför i samråd med väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt lotsstyrelsen. Enligt avstyckningsplanen, som fastställdes år 1941, äro erforderliga områden avsatta för hamn- och lotsändamål.

Avstyckning har numera verkstälts av femtiofem bebyggda eller välbevägna bostadslotter, Spikarö Skärgård 1²—1⁵⁶. Av de avstyckade bostadslotterna äro fem — 1³⁵, 1⁴³, 1⁵⁰, 1⁵³ och 1⁵⁶ — avsedda att tills vidare behållas i kronans ägo och fortfarande utarrenderas. Till hamnområde avsatt mark har ifrågasatts skola upplåtas med nyttjanderätt till Alnö kommun, som tidigare anhållit att få arrendera hamnen. För lotsändamål hava avsatts två icke avstyckade områden.

De till försäljning avsedda femtio lotterna hava av *den för uppskattningsförrättningen utsedde förrättningsmannen* åsatts de saluvärden, som framgå av följande sammanställning:

Lott av Spikarö Skärgård	Areal kvadratmeter	Saluvärde kronor	Nyttjanderättshavare, som å lotten äger byggnad eller dylikt
1 ² (A)	1 660	625	—
1 ³ (B)	1 703	700	Olov Hall
1 ⁴ (C)	2 079	750	—
1 ⁵ (D)	1 430	450	—
1 ⁶ (E)	2 144	525	O. A. Westberg
1 ⁷ (F)	2 089	525	—
1 ⁸ (G)	1 835	600	—
1 ⁹ (H)	1 871	700	Oscar Norberg
1 ¹⁰ (J)	2 360	800	Carl Jansson
1 ¹¹ (K)	2 233	900	—
1 ¹² (L)	1 700	700	—
1 ¹³ (M)	1 658	700	—
1 ¹⁴ (N)	1 370	625	Gösta Röström
1 ¹⁵ (O)	1 555	725	Nils Amelin
1 ¹⁶ (P)	1 602	750	John Gustafsson
1 ¹⁷ (R)	1 671	700	Ivar Forsberg
1 ¹⁸ (S)	1 539	600	Densamme
1 ¹⁹ (T)	1 648	675	Jonas Forsberg
1 ²⁰ (U)	1 535	625	Densamme
1 ²¹ (V)	1 854	650	P. Sjönell
1 ²² (X)	1 470	550	Algot Edström
1 ²³ (Y)	1 013	500	Henry Lindgren
1 ²⁴ (Z)	1 975	725	Harald Magnussons dödsbo
1 ²⁵ (Å)	2 830	500	Martin R. Henriksson

Lott av Spikarö Skärgård	Areal kvadratmeter	Saluvärde kronor	Nyttjanderättshavare, som å lotten äger byggnad eller dylikt
1 ²⁶ (Ä)	2 460	450	Elsa Ericson
1 ²⁷ (Ö)	2 280	450	Evert Andersson
1 ²⁸ (AA)	1 980	400	Fritjof Larsson
1 ²⁹ (AB)	2 030	400	Seimer Andersson och Arthur Andersson
1 ³⁰ (AC)	2 090	400	Almer Duvenberg
1 ³¹ (AD)	2 340	450	Rudolf Strandberg
1 ³² (AE)	4 750	625	Hans Hägglund
1 ³³ (AF)	2 280	550	Einar Falk
1 ³⁴ (AG)	2 080	525	Harald Johansson
1 ³⁶ (AJ)	2 867	850	Gunnar Ahlner
1 ³⁷ (AK)	725	400	Hildur Rubbert
1 ³⁸ (AL)	3 052	900	P. Österlund
1 ³⁹ (AM)	1 837	525	—
1 ⁴⁰ (AN)	3 020	900	John Nordstrand
1 ⁴¹ (AO)	1 100	400	Carl Sedolin
1 ⁴² (AP)	2 331	650	Gunnar Lindqvist
1 ⁴⁴ (AS)	1 035	400	Ossian Nilsson
1 ⁴⁵ (AT)	1 136	500	—
1 ⁴⁶ (AU)	1 250	550	Bror Karlsson
1 ⁴⁷ (AV)	1 750	650	P. Ledin
1 ⁴⁸ (AX)	2 200	750	Stiftelsen Lotten Wesslers minne
1 ⁴⁹ (AY)	2 150	800	Erik Strömberg
1 ⁵¹ (AÅ)	10 000	1 500	Gustaf Velander
1 ⁵² (AÅ)	7 070	1 300	Föreningen Semesterhemmet
1 ⁵⁴ (BA)	6 210	1 200	—
1 ⁵⁵ (BB)	8 550	1 400	Nils Edblad.

I saluvärdena — av vilka de värden som åsatts lotterna 1²⁵—1³² samt 1⁵¹, 1⁵², 1⁵⁴ och 1⁵⁵ beräknats med hänsyn till att lotterna helt eller till stor del upptagas av hållmark — hava inräknats av kronan erlagda kostnader för upprättandet av avstyckningsplan och lotternas avstyckning, utgörande tillsammans 5 965 kronor. Vid värderingen har förutsatts, att köparna skola bekosta byggandet av vägar inom området ävensom eventuella anläggningar för vatten och avlopp.

I samband med förrättningen har föreslagits, att lotterna 1², 1⁴, 1⁵, 1⁷, 1⁸, 1¹¹, 1¹², 1¹³, 1³⁹, 1⁴⁵ och 1⁵⁴, beträffande vilka lotter anledning till hembud ej förefunnes, måtte utbudjas till salu under hand enligt 15 § i 1929 års försäljningsförordning och att övriga här förut angivna lotter, vilka vore utarrenderade samt försedda med nyttjanderättshavarna tillhöriga byggnader eller anläggningar, måtte försälas till respektive nyttjanderättshavare. De sistnämnda hade förklarat sig villiga att inköpa lotterna på föreslagna villkor.

Revirförvaltaren har icke haft något att erinra mot förrättningsmannens förslag.

Överjägmästaren har förklarat sig icke hava något att invända mot saluvärdena. Han kunde emellertid icke tillstyrka, att tomterna nu försåldes. Som skäl mot en försäljning har han bland annat framhållit, att lotterna sannolikt komme att framdeles stiga i värde.

Alnö fiskareförening har framfört önskemål om förvärv av hamnområdet.

Domänstyrelsen har med skrivelser den 9 september och den 30 december 1943 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning. Styrelsen har därvid biträtt förrättningsmannens försäljningsförslag samt anfört, att styrelsen beslutat att hamnområdet finge utarrenderas till Alnö kommun.

Statens fritidsnämnd har ur de synpunkter nämnden hade att företräda funnit sig icke kunna tillstyrka försäljningen.

Domänstyrelsen har i anledning av vad fritidsnämnden anfört framhållit, att ifrågavarande område knappast kunde anses vara av intresse för fritidsändamål med hänsyn till den omfattande bebyggelsen inom försäljningsområdet.

Spikarö fiskehamnsförening u. p. a. har, under erinran att god tillgång funnes på för friluftsliv lämpliga områden på lika långt eller närmare avstånd från Sundsvall än Spikarö, anhållit, att tomtförsäljningarna i fråga måtte bifallas.

Länsstyrelsen har framhållit, att försäljningsområdet i betraktande av den utvecklade bebyggelsen därstädes icke vore lämpligt för fritidsändamål, samt tillstyrkt tomtförsäljningen. Jämväl övrig mark å ifrågavarande kronopark vore enligt länsstyrelsens mening mindre väl lämpad att avsättas såsom fritidsområde. Med hänsyn bland annat till gällande tomtpris i orten har länsstyrelsen ansett, att saluvärdena icke skäligen kunde bestämmas till högre belopp än som skett.

I likhet med domänstyrelsen och länsstyrelsen finner jag, att såväl de av *Departements-
chefen.* nyttjanderättshavarna bebyggda tomterna som mera välbelägna obebyggda lotter inom Spikarö böra försäljas på sätt domänstyrelsen föreslagit. Med hänsyn till omfattningen av tomtöverlåtelseerna torde försäljningsfrågan böra underställas riksdagens prövning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoparken Spikarö i Alnö socken, Västernorrlands län, må försäljas femtio avstyckade bostadstomter, nämligen

dels genom utbud under hand enligt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. följande elva tomter för köpeskillingar, ej understigande härefter angivna saluvärden:

Kungl. Maj:ts proposition nr 63.

Tomt		Areal kvadratmeter	Saluvärde kronor
Spikarö Skärgård	1 ³ (A).....	1 660	625
»	» 1 ⁴ (C).....	2 079	750
»	» 1 ⁵ (D).....	1 430	450
»	» 1 ⁷ (F).....	2 089	525
»	» 1 ⁸ (G).....	1 835	600
»	» 1 ¹¹ (K).....	2 233	900
»	» 1 ¹² (L).....	1 700	700
»	» 1 ¹³ (M).....	1 658	700
»	» 1 ³⁹ (AM).....	1 837	525
»	» 1 ⁴⁵ (AT).....	1 136	500
»	» 1 ⁵⁴ (BA).....	6 210	1 200,

dels till nedannämnda personer trettonio tomter på sätt
angives i följande sammanställning:

Tomt	Areal kvadrat- meter	Köpe- skilling- kronor	Nuvarande nyttjanderättshavare och köpare
Spikarö Skärgård	1 ³ (B)	1 703	700 Olov Hall
»	» 1 ⁵ (E)	2 144	525 O. A. Westberg
»	» 1 ⁹ (H)	1 871	700 Oscar Norberg
»	» 1 ¹⁰ (J)	2 360	800 Carl Jansson
»	» 1 ¹⁴ (N)	1 370	625 Gösta Röström
»	» 1 ¹⁵ (O)	1 555	725 Nils Amelin
»	» 1 ¹⁶ (P)	1 602	750 John Gustafsson
»	» 1 ¹⁷ (R)	1 671	700 Ivar Forsberg
»	» 1 ¹⁸ (S)	1 539	600 Densamme
»	» 1 ¹⁹ (T)	1 648	675 Jonas Forsberg
»	» 1 ²⁰ (U)	1 535	625 Densamme
»	» 1 ²¹ (V)	1 854	650 P. Sjönell
»	» 1 ²² (X)	1 470	550 Algot Edström
»	» 1 ²³ (Y)	1 013	500 Henry Lindgren
»	» 1 ²⁴ (Z)	1 975	725 Harald Magnussons dödsbo
»	» 1 ²⁵ (Å)	2 830	500 Martin R. Henriks- son
»	» 1 ²⁶ (Ä)	2 460	450 Elsa Ericson
»	» 1 ²⁷ (Ö)	2 280	450 Evert Andersson
»	» 1 ²⁸ (AA)	1 980	400 Fritjof Larsson
»	» 1 ²⁹ (AB)	2 030	400 Seimer Andersson och Arthur Andersson
»	» 1 ³⁰ (AC)	2 090	400 Almer Duvenberg
»	» 1 ³¹ (AD)	2 340	450 Rudolf Strandberg

Tomt		Areal kvadrat- meter	Köpe- skilling- kronor	Nuvarande nyttjanderättshavare och köpare
Spikarö Skärgård	1 ³² (AE)	4 750	625	Hans Hägglund
»	»	1 ³³ (AF)	2 280	Einar Falk
»	»	1 ³⁴ (AG)	2 080	Harald Johansson
»	»	1 ³⁶ (AJ)	2 867	Gunnar Ahlner
»	»	1 ³⁷ (AK)	725	Hildur Rubbert
»	»	1 ³⁸ (AL)	3 052	P. Österlund
»	»	1 ⁴⁰ (AN)	3 020	John Nordstrand
»	»	1 ⁴¹ (AO)	1 100	Carl Sedolin
»	»	1 ⁴² (AP)	2 331	Gunnar Lindqvist
»	»	1 ⁴⁴ (AS)	1 035	Ossian Nilsson
»	»	1 ⁴⁶ (AU)	1 250	Bror Karlsson
»	»	1 ⁴⁷ (AV)	1 750	P. Ledin
»	»	1 ⁴⁸ (AX)	2 200	Stiftelsen Lotten Wesslers minne
»	»	1 ⁴⁹ (AY)	2 150	Erik Strömberg
»	»	1 ⁵¹ (AÅ)	10 000	Gustaf Velander
»	»	1 ⁵² (AÄ)	7 070	Föreningen Semes- terhemmet
»	»	1 ⁵⁵ (BB)	8 550	Nils Edblad;

allt under villkor i övrigt,

att tomterna överlåtas med tillträde den 14 mars 1945 i då befintligt skick,

att i köpeskillingarna ingå av kronan förskotterade kostnader för avstyckning m. m.,

att försäljningarna icke omfatta andra å tomterna befintliga byggnader eller anläggningar än sådana, som tillhöra kronan,

att köpare och framtida ägare av tomterna äro skyldiga att på egen bekostnad uppföra och underhålla stängsel omkring tomterna,

att telegrafverket förbehålles rätt att bibehålla och nyttja en över tomterna Spikarö Skärgård 1¹², 1¹³ och 1⁴⁹ framdragen telefonledning utan rätt för köparna av dessa till annan ersättning än gottgörelse av telegrafverket för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen,

att köpeskillingarna för de till angivna nyttjanderättshavare försålda tomterna må erläggas på sätt föreskrives i 21 § och 22 § B) a) andra punkten omförmälda förordning den 6 juni 1929, samt

att i övrigt föreskrifterna i samma förordning skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—4:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Siv Schiöler.